

2014RGW18 bijlage

KRW-waterkwaliteit oppervlaktewaterlichamen in provincie Utrecht over de periode 2009 t/m 2012

Gegevens

Voor het presenteren van de ecologische waterkwaliteit is de beschikbare informatie uit het Informatiehuis Water gebruikt. Deze organisatie verzamelt centraal alle meet- en toetsgegevens van de waterschappen. De gepresenteerde gegevens hebben betrekking op de in de provincie Utrecht gelegen waterlichamen.

Kanttekeningen

De monitoring voor de KRW is omvangrijk. Hierdoor worden niet elk jaar alle parameters in alle waterlichamen gemonitord. De data die beschikbaar zijn, zijn verwerkt in de onderstaande analyse.

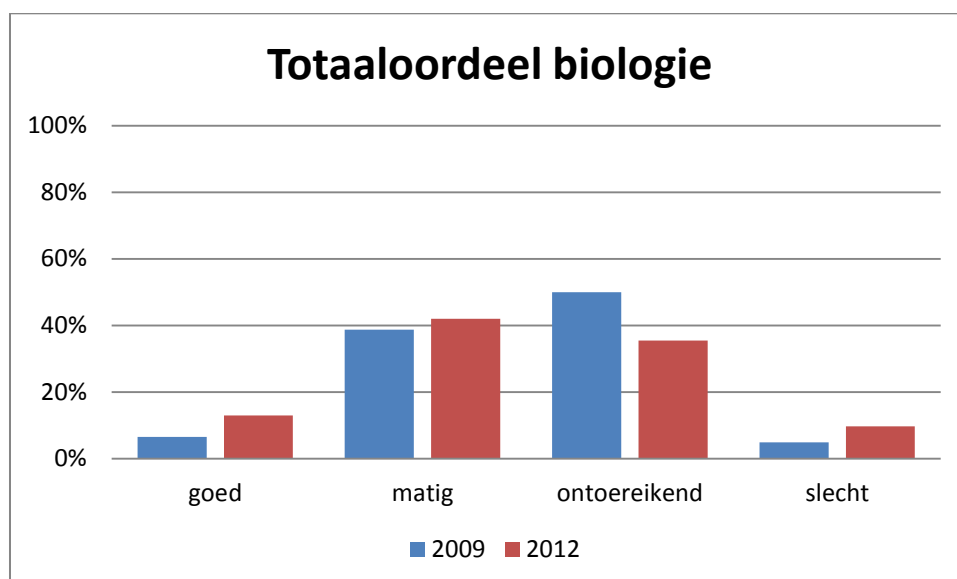
Resultaten

De voortgangsrapportage 2012 (geagendeerd in uw commissie op 16 september 2013) laat zien dat het uitvoeren van de maatregelen op schema ligt. De uitvoering is op de helft van de eerste planperiode. Echter in de KRW eindbeoordeling van de waterlichamen zien we op het provinciale schaalniveau nog geen grote vooruitgang. We zien een wisselend beeld, waarbij soms waterlichamen een betere score krijgen in 2012 dan in 2009, maar er zijn ook waterlichamen die op onderdelen achteruit zijn gegaan.

In deze memo wordt eerst ingegaan op de waterkwaliteit en daarna wordt een beschouwing gegeven over het uitblijven van een grote positieve trend.

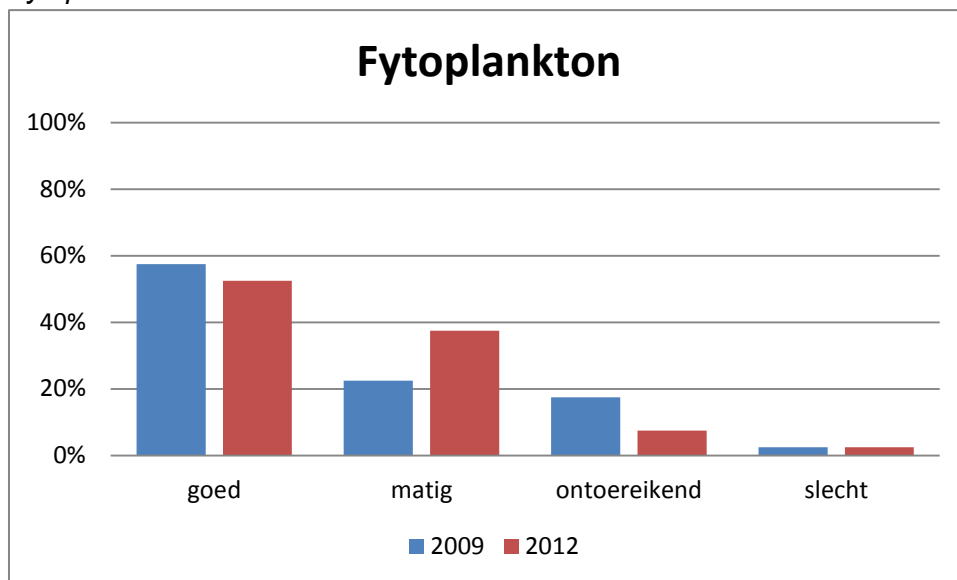
In vijf grafieken hieronder worden de KRW-parameters voor de biologie in het oppervlaktewater weergegeven. Eerst een totaalbeeld en daarna de afzonderlijke deel parameters.

Biologie totaal oordeel

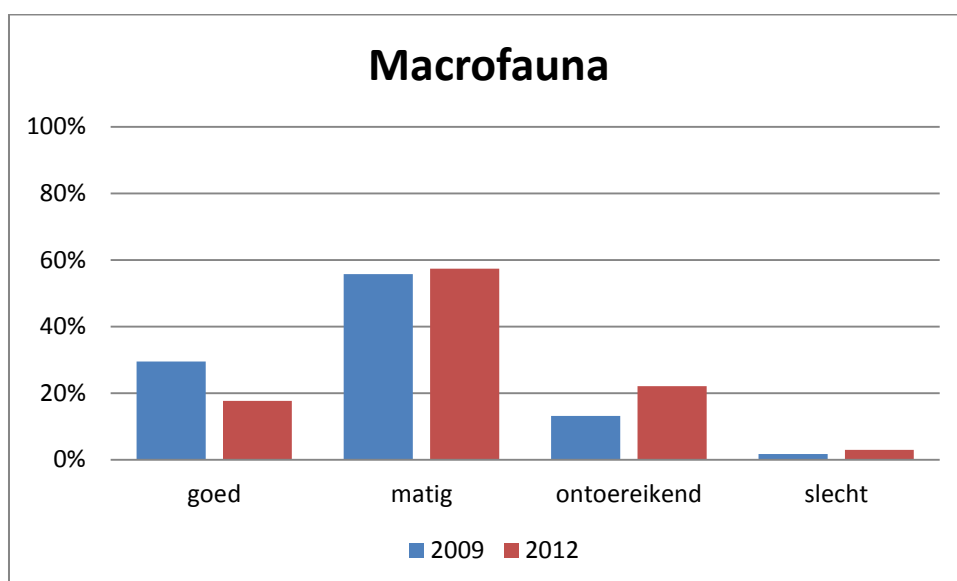
In de bovenstaande grafiek zien we het totaaloordeel over de biologische parameters van de KRW. De score is uitgedrukt in het percentage van het aantal KRW-waterlichamen. Zo is te zien dat het percentage waterlichamen dat 'goed' scoort voor de biologie stijgt van 6% naar 13%. Daarnaast is er een toename in het aantal waterlichamen dat 'slecht' scoort. In de grootste groep wateren is een kleine verschuiving in positieve zin zichtbaar, de klasse 'ontoereikend' neemt af ten gunste van de klasse 'matig'. Deze grafiek is gebaseerd op monitoring in alle waterlichamen.

Fytoplankton

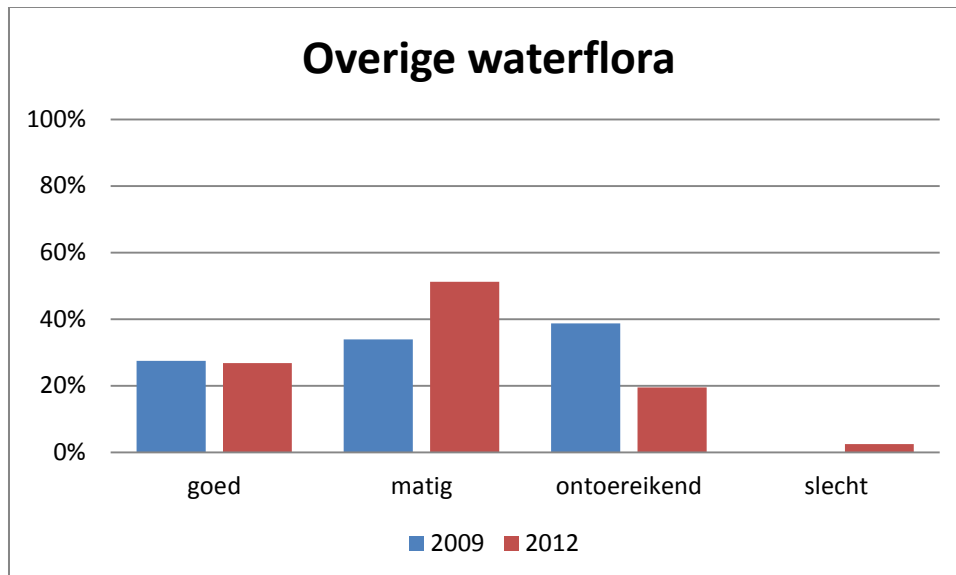
In de bovenstaande grafiek zien we voor de fytoplankton (algen) score dat met name de groep 'matig' is gegroeid. Deels komt deze groei door een verbetering van 'ontoereikend' naar matig en deels vanuit de klasse 'goed'. Deze grafiek is gebaseerd op alle waterlichamen waar algen een indicator zijn.

Macrofauna

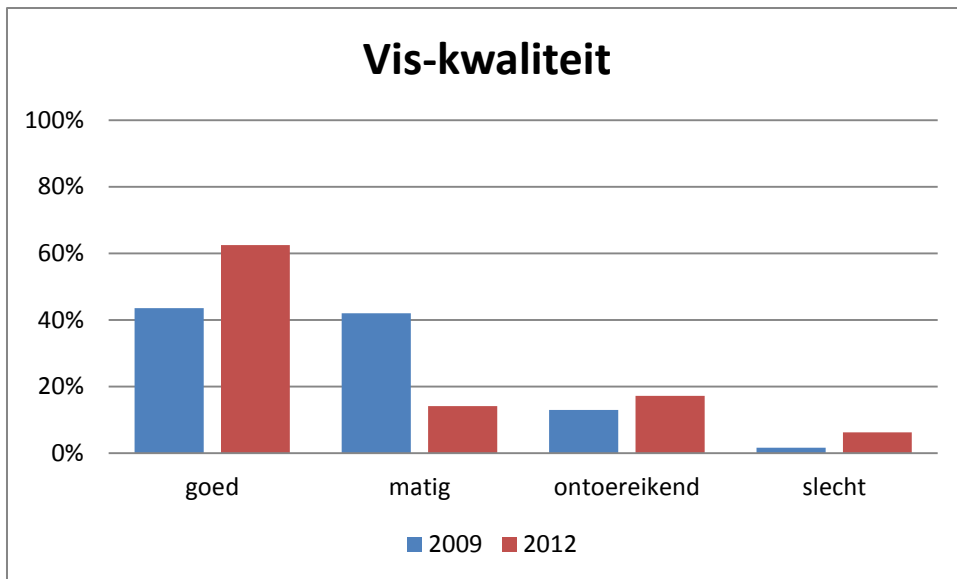
In de grafiek voor Macrofauna valt op dat het overall beeld voor deze parameter geen vooruitgang laat zien. Echter, macrofaunametingen zijn heel gevoelig voor schommelingen. Wateren waar maatregelen worden genomen ten behoeve van Macrofauna en waterplanten laten vaak eerst een achteruitgang zien door de werkzaamheden en pas daarna een voortuitgang. In 2012 zijn zeven waterlichamen meer bemonsterd op macrofauna. Dit kan een verklaring geven voor de groei van de klasse 'ontoereikend'.

Overige Waterflora

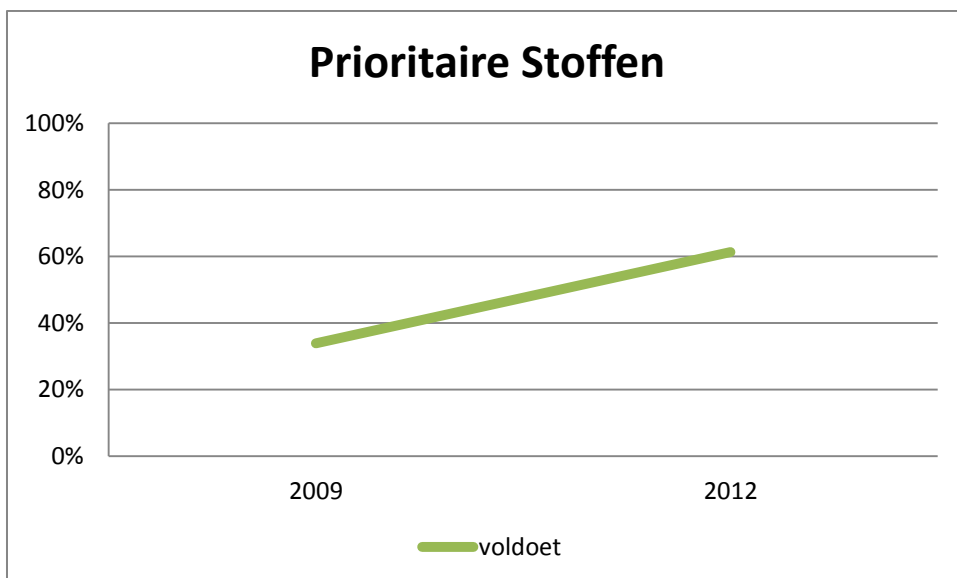
In de groep 'overige waterflora' is een lichte positieve trend waarneembaar, met uitzondering van 1 waterlichaam wat (mogelijk tijdelijk) een slechte score heeft. 1/3 van de waterlichamen is in 2012 niet bemonsterd op deze parameter. Hierdoor kan het beeld beïnvloed zijn. Ondanks het matige beeld op regionaal niveau zien we wel effecten van uitgevoerde maatregelen. De aanleg van natuurvriendelijke oevers in de Galecopper wetering (een van de projecten uit het "Programma uitvoering KRW-maatregelen provincie Utrecht") heeft ervoor gezorgd dat het doel voor water en oeverplanten in dit waterlichaam is bereikt.

Vis-kwaliteit

De vis-kwaliteit lijkt vooruit te gaan. Bekend is dat de vispassages die zijn aangelegd ook daadwerkelijk effect hebben. Bemonstering van vissen gebeurt via een steekproef. Het is onmogelijk alle vissen in een water te vangen en hierop het oordeel te baseren. Er kunnen daardoor positieve en negatieve uitschieters in de waarde zijn. Echter er lijkt een positieve trend te zijn. In deze grafiek zijn vergelijkbare aantallen wateren voor 2009 en 2012 weergegeven.

Prioritaire stoffen

Tot slot een grafiek over prioritaire stoffen, de chemische beoordeling van de KRW. In deze grafiek zien we een forse stijging van het aantal waterlichamen dat voldoet aan de goede chemische toestand. De analyse van prioritaire stoffen is kostbaar. Vandaar dat niet voor elk waterlichaam deze gegevens beschikbaar waren. In 2012 is voor 80% van de waterlichamen de score voor prioritaire stoffen bepaald. De overige 20% kan dus positief als negatief hebben gescoord. Dit neemt niet weg dat een positieve trend aannemelijk lijkt.

Beschouwing van de resultaten

We zien in deze grafieken vooral schommelingen en soms een beperkte vooruitgang en soms een beperkte achteruitgang. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden beschrijft in haar rapportage een aantal oorzaken voor het achterblijven van de KRW-scores.

Waarom zien we nog zo weinig voortgang, ondanks alle inspanningen?

1. One-out-all-out-principe.

Een waterlichaam krijgt de score van de slechtste deelmaatlat. (Forse) verbeteringen op deelmaatlaten zijn daarom niet zichtbaar in de score zolang één deelmaatlat achterblijft. Op Europees niveau wordt nu onderzocht op welke wijze beter inzicht in de voortgang kan worden gerapporteerd.

2. Onderzoekmaatregelen geven wel inzicht, maar geen verbetering.

Veel van de benodigde ruimtevragende en peilbeheer-maatregelen voor het bereiken van de doelen zijn in het WBP al gefaseerd gepland (volgende planperiode) omdat er geen garanties gegeven konden worden. De uitvoering van deze maatregelen in de eerste planperiode werd niet haalbaar geacht i.v.m. vrijwillige grondverwerving en maatschappelijk draagvlak of omdat er nog onzekerheid was over de effectiviteit. Hiervoor zijn onderzoekmaatregelen opgenomen. De onderzoeken zelf leiden niet tot betere scores.

3. Afhankelijkheid van andere partijen (Nee, tenzij...).

Ook als ons waterschap maatregelen genomen heeft die al effect zouden moeten hebben, kunnen externe factoren het behalen van het doel belemmeren of onmogelijk maken. Denk hierbij aan het inlaten van water, atmosferische depositie, mestgift en bestrijdingsmiddelen in de agrarische sector en (industriële) lozingen. Zonder aanpassing van generiek beleid kunnen sommige doelen nooit behaald worden.

4. Nalevering.

Op heel veel locaties hebben we te maken met een historische belasting, vooral door mestgift. De bodem is dan zo 'opgeladen' dat ook zonder nieuwe belasting zoveel nalevering plaatsvindt dat doelen op korte termijn niet gehaald kunnen worden. Naar verwachting kan dit op sommige plaatsen wel tientallen jaren duren.

5. Uitvoering kost tijd.

Veel maatregelen hebben een lange voorbereidingstijd, terwijl de uitvoering lang in beslag kan nemen. Dit houdt in dat veel uitvoeringsmaatregelen nog steeds niet zijn afgerond. Pas na volledige (technische) afronding kunnen effecten verwacht worden.

6. Ecologisch evenwicht.

Maatregelen gericht op verbetering van de ecologische kwaliteit geven niet direct de beoogde verbetering. Soms duurt het jaren voordat een ecologisch evenwicht kan worden bereikt. Bovendien kan zelfs tijdelijk sprake zijn van achteruitgang.

7. Samenhang maatregelen.

Soms kunnen maatregelen pas effect hebben als een specifieke andere maatregel ook is uitgevoerd. Zo kan een vispassage op zich wel werken, maar pas echt effectief zijn als ook andere barrières voor vis zijn weggenomen.

8. Natuurlijke dynamiek.

Diverse natuurlijke variaties (zoals weersomstandigheden: een strenge winter of droge zomer) hebben invloed op de scores, zeker als deze dicht bij een aangrenzende klasse ligt. Daardoor kan een score op een deelmaatlat bij een volgende meting zelfs minder goed uitvallen.

9. Monitoringsfrequentie.

Vanwege besparing op kosten wordt niet meer gemeten dan (strikt) noodzakelijk. 'Slechte' waarden tellen daarom relatief lang mee in de rapportage. Zo wordt slechts eenmaal per zes jaar 'vis' gemonitord. Tevens wordt pas sinds 2006 volgens de KRW-methode gemeten. Hierdoor zijn trends nog niet zichtbaar.

Uit: Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Voortgangsrapportage KRW 2012, augustus 2013